

Regeringskansliet
Näringsdepartementet

103 33 Stockholm

Slutbetänkande av Konkurrenskraftsutredningen (SOU 2015:15)

Yttrande från Länsstyrelsen i Jönköpings län

Sammanfattande synpunkter

Länsstyrelsen i Jönköpings län anser att det behövs kraftfulla åtgärder för att stärka konkurrenskraften i den inhemska livsmedelsproduktionen. Länsstyrelsen välkomnar därför idén om en samlad strategi för värdeskapande och tillväxt inom jordbruks- och trädgårdsnäringarna och ser även stor potential i att uppnå ökad konkurrenskraft med hjälp av den livsmedelsstrategi som nu är under framtagande.

Sammanfattningsvis anser Länsstyrelsen i Jönköpings län att:

- det är positivt att utredaren tagit med en analys gällande attityder, men att analysen kan utvecklas vidare
- det är viktigt att målen i både en tillväxtstrategi och en livsmedelsstrategi bör kunna anpassas regionalt
- rådgivning och kompetensutvecklingsinsatser är väsentliga, samtidigt som det är en utmaning att få företagarna att inse värdet av kompetensutveckling inom andra områden än den egna specifika produktionen
- det måste vara möjligt att skapa förutsättningar för hållbart företagande oavsett företagsstorlek
- nuvarande jordförvärvslagstiftning bör bibehållas
- utredarens förslag gällande arrendelagstiftningen är bra angående avtalsfrihet och besittningsskydd
- förslagen i betänkandet ”Ny djurskyddslag(SOU 2011:75)” i första hand beaktas innan en ny översyn av den svenska djurskyddslagstiftningen görs
- kravet på förprovning vid byggnation bör kvarstå
- svenska mervärden som svensk produktion erbjuder både gällande djurvälstånd och låga resthalter av växtskyddsmedel bör betraktas som en konkurrensfördel
- det är viktigt att det avsätts resurser till utökade uppdrag

Strategi för tillväxt och värdeskapande

Attityder

Länsstyrelsen i Jönköpings län delar utredarens bedömning om vikten av attityder för utvecklingen inom jordbruk- och trädgårdsnäringarna.

Länsstyrelsen föreslår att analysen av attityder utvecklas ytterligare för att även inkludera den generella attityden till landsbygden. Risker är att näringen i framtiden lider av brist på arbetskraft eller personer som är villiga att starta företag på grund av bristande framtidstro. Det pågår idag en stark urbanisering i Sverige, och om denna trend fortsätter har landsbygden inga resurser kvar i form av humant kapital att avsätta till jordbruksverksamhet i framtiden. Det behövs således inte enbart attitydförändringar till näringen, utan även till landsbygden i vid bemärkelse.

Länsstyrelsen i Jönköpings län anser även att det är viktigt att ta upp landsbygdssäkring som ett viktigt inslag i det politiska beslutsfattandet. Risker är att urbaniseringsnormen omsätts i praktisk politik och i sin tur förstärker den urbana normen.

Strategi för värdeskapande och tillväxt samt metod för genomförande

Länsstyrelsen i Jönköpings län anser att det är viktigt att målen i både en tillväxtstrategi och en livsmedelsstrategi ska kunna anpassas regionalt. Anledningen är regionala skillnader och samt att förutsättningarna varierar mellan olika geografiska områden.

Förslaget om att inrätta ett nationellt råd för att genomföra strategin anser Länsstyrelsen i Jönköpings län är positivt. Regeringen bör dock ta ställning till om det finns anledning att inrätta motsvarande regionala råd eller att det nationella rådet bör bestå av länsstyrelserepresentanter. I övrigt är etappmålen bra och relevanta.

Det är enligt Länsstyrelsen viktigt att livsmedelsstrategin som är under framtagande även tar tillvara det regionala engagemanget för mat och matkultur som finns, och föreslår att även regionala strategier tas fram.

Företagande

Strukturömvandling samt företagande och inre effektivitet

Länsstyrelsen i Jönköpings län ser att stor skillnad kan göras med hjälp av rådgivning och kompetensutveckling främst inom företagsledning och ekonomi. Länsstyrelsen i Jönköpings län delar utredningens bedömning att rådgivning och kompetensutvecklingsinsatser rörande produktionsprocesser, marknad, företagsledning och entreprenörskap måste stärkas. Dock visar erfarenheten att det är en utmaning att få företagarna att inse värdet av kompetensutveckling inom andra områden än den egna specifika produktionen.

Länsstyrelsen i Jönköpings län anser att ett stort fokus i en strategi för tillväxt och värdeskapande bör vara att skapa förutsättningar för hållbart företagande oavsett storlek. I Jönköpings län finns naturgivna förutsättningar som gör att små, spridda och svårbrukade åkrar är utmärkande för större delen av länet. Länsstyrelsen ser att det finns konkurrenskraftsfördelar även i småskaliga och diversifierade enheter. Länsstyrelsen anser

Växtskydd

Länsstyrelsen i Jönköpings län delar utredningens uppfattning om att Kemikalieinspektionen bör redovisa hur handläggningen kan förenklas genom att man i större utsträckning accepterar andra medlemsländers godkännandeprocess.

Länsstyrelsen anser dock att utredningen inte har beaktat konkurrensfördelarna med att det är lägre resthalter av växtskyddsmedel i svenskodlade livsmedel i förhållande till importerade livsmedel. Detta är en konkurrensfördel som går lätt att kommunicera som ett mervärde och som Länsstyrelsen i Jönköpings län anser inte beaktas helt i den analys rörande växtskydd som tas upp i utredningen.

Länsstyrelsen välkomnar utredningens förslag om att skynda på EU:s utvärdering och förslag om ett mer utvecklat samarbete mellan olika myndigheter, vilket bör bidra till att bedömningarna blir mer lika.

Tillståndsprövning av jordbruksverksamhet

Länsstyrelsen i Jönköpings län anser likt utredningen att ansvariga myndigheter bör ges i uppdrag att ta fram en ny vägledning för handläggning av tillstånd och anmälan av verksamheter med animalieproduktion.

Marknadsförutsättningar

Livsmedelsindustrins konkurrenskraft

Länsstyrelsen i Jönköpings län välkomnar att arbetet nu är igång med att ta fram en livsmedelsstrategi för Sverige, och ser stor potential i den. Sverige ligger tidsmässigt efter ett antal jämförbara europeiska länder både när det gäller att arbeta efter en livsmedelsstrategi och när det gäller handelsfrämjande. För att kunna vända utvecklingen anser Länsstyrelsen att Sverige behöver få både en tydlig livsmedelsstrategi och medel att genomföra den.

I Jönköpings län finns ett flertal små företag som vuxit under de senaste åren delvis för att de tydliggör mervärden, men också för att de valt att satsa på bra råvaror, kvalitet och nära konsumentkontakt till exempel genom sociala medier. De stora företagen har å sin sida kraftfulla resurser för omvärldsbevakning, kommunikation och marknadsföring. Stordrift bygger på effektivitet och lönsamhet, men samtidigt anser Länsstyrelsen att bättre förutsättningar behövs för små och medelstora företag som nischer in sig på mervärden. Den rationella, effektiva hanteringen på slakterierna har också fört med sig att det blir mindre intressant med exempelvis hanteringen av återtag. Det är en svår situation att lösa för den producent som kommit igång med köttlådor eller startat gårdsbutik med filosofin att tillgodose de konsumenterna och restauranger som efterfrågar naturbeteskött eller hagmarkskött, närproducerat eller lokalproducerat och som efter återtag utökar konsumentvärdet med hängmörning.

Export av livsmedel och jordbruksvaror

Länsstyrelsen i Jönköpings län ställer sig bakom de förslag som utredningen föreslår. Dock vill Länsstyrelsen poängtera att det inom den kommande livsmedelsstrategin krävs en tydlig koppling till den exportstrategi som är under framtagande. Detta då Länsstyrelsen anser att det är viktigt med ett tydligt ställningstagande som branschen kan luta sig emot.

Länsstyrelsen i Jönköpings län delar utredarens uppfattning om att arbetet med att öka antalet landsgodkännanden bör prioriteras samt att kompetensutvecklingsinsatser behövs för att underlätta export för små och medelstora företag. För att bistå exporterande företag med kontakter och kunskaper om regelverk i olika länder behövs svensk kompetent representation på plats. En tydligare uppmärksamhet på stora internationella mässor behöver också prioriteras inte minst för att förmedla en inspirerande målbild för de små och medelstora företagen. Länsstyrelsen gör också bedömningen att Sverige har stor utvecklingspotential inom ursprungsmärkning och faktabaserad kommunikation kring svensk djurhållning.

Marknadsmakt inom livsmedelskedjan

Länsstyrelsen i Jönköpings län ser positivt på utredarens förslag. I syfte att stärka primärproducenternas roll i försäljningsledet vill Länsstyrelsen särskilt lyfta fram behovet av kompetensutveckling för primärproducenter inom följande utvecklingsområden:

- underlätta produktion av premiumprodukter som efterfrågas av konsumenter
- egen förädling av råvaran
- starkare varumärken
- andra försäljningskanaler
- lämna anbud vid offentliga upphandlingar

Kunskap och innovation

Länsstyrelsen i Jönköpings län delar utredarens bedömningar och slutsatser angående kunskaps- och innovationssystemet och har inga specifika synpunkter på utredarens förslag. Länsstyrelsen ställer sig generellt positiv till åtgärder som utvecklar kunskaps- och innovationssystem.

Länsstyrelsen i Jönköpings län vill även poängtera vikten av att få till en spridning av innovationsmöjligheterna och skapa förutsättningar att omsätta innovationer på marknaden. En bättre kontakt med forskningen och näringen bör därför främjas.

Länsstyrelsen i Jönköpings län beklagar att försöksverksamheten inom jordbruk och trädgård på regional nivå har minskat påtagligt. Länsstyrelsen anser att regionala försöksverksamheter möjliggör att föra ut regionalt anpassade forsknings- och försöksresultat till det praktiska lantbruket.

Länsstyrelsen delar inte utredarens förslag om nationell samordning av kompetensutvecklingsinsatser. Länsstyrelsen vill understryka att om kompetensutvecklingsinsatser ska få avsedd effekt på regional nivå, krävs regionalt anpassade insatser.

Konsvekvensbedömning

I flera av förslagen som utredaren presenterar inom de olika fokusområdena så föreslås att genomförandet av förslagen ska ske inom befintliga anslag. Länsstyrelsen i Jönköpings län anser att detta inte är möjligt om uppdragens ändamål ska få önskad effekt.

Länsstyrelsen gör bedömningen att det är en grundförutsättning att resurser följer med utökade och nya uppdrag.

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Minoo Akhtarzand efter föredragning av handläggare Alexandra Henkow. I den slutliga handläggningen av ärendet har även avdelningschef Lars Sandberg och enhetschef Nina Elmsjö deltagit.

Minoo Akhtarzand
Landshövding

Alexandra Henkow
Handläggare